

Barcelona 19 de Octubre de 1923

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVI Número 2328 15 cèntims — Atrassats, 30

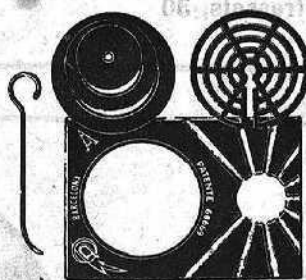

LA BANDA D'ALABARDERS A L'EXPOSICIÓ

— Diuen que toquen tan bé!

— Sí; però a mí, què vol que li digui!, m'agrada més el
sò de la gralla que el de l'alabarda.

PLANXA "CUBRE-HORNILLO D"

Llimpiesa :: Comoditat :: Economia :: Rapidesa

L'invent més senzill i més pràctic conegut. S'adapta a qualsevol fogó de carbó i de llenya sense cap classe de treball. De venda en totes les principals tendes de ferreteria i bateria de cuina
Tamany 26 X 37 c/m. Ptes. 15

DIPÒSIT GENERAL: DE-NEGRI - Rambla de Catalunya, 43.—Contra envió de Ptes. 15 en Gir postal o segells de correu, es remet a totes les estacions de ferrocarrils d'Espanya franc d'embalatge

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

Ja li tinc dit: No compti amb mi, si a l'habitació no hi té la làmpara

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la
Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

BAZAR DE LA UNION

OBJECTES D'ESCRITORI

TALONARIS

PER AL SORTEIG DE NADAL

DESCOMPTES ALS CORRESPONSALS

Carrer de la Unió, 3.—BARCELONA

PIANOS ELECTRICS PER A BAR

GRAN MARCA ALEMANYA

FRATINOLA

PREUS I MODELS DIFERENTS

Marca Registrada

ROTLLS DES DE 5 Ptes.

Sovintels de Novetats

Ocasions en aparells
procedents de canvis per
: les nostres marques :

CASA WERNER

Ronda Universitat, 31

Telèfon 932 G.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

UN HEROI

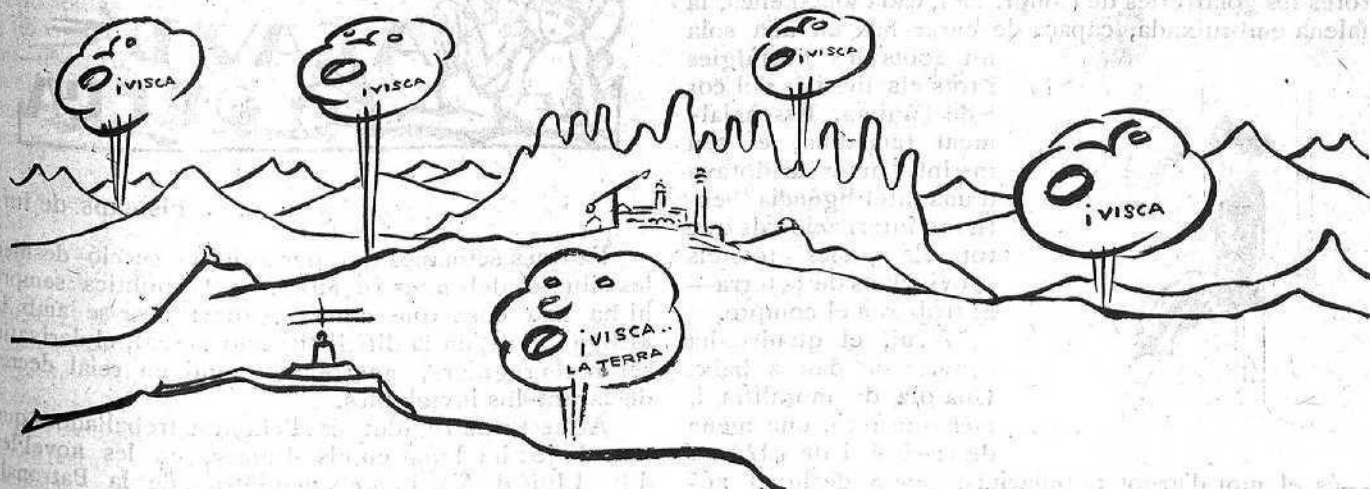
Deixeu-me admirar, avui, a un heroi. Aquest heroi, per mi admirat, és un home civil. Es, més concretament, un home d'esport. Més concretament, encara, un ciclista. Encara, més concretament, el guanyador, el passat diumenge, de la cursa organitzada per *La Jornada Deportiva*.

Pels que per a recórrer una distància de cent metres agafen el tramvia, córrer sempre és una cosa important, entenent per córrer tot esforç realitzat amb les cames. Córrer amb auto, moto o cavall, és córrer, però les cames s'estan quietes, i fins se podria aplicar l'acudit d'aquell «baturro», i dir: «Que se'n pensen de coses els homes per no córrer!». Però una bicicleta, representa per nosaltres el comble del córrer, perquè a peu, les cames ens porten, però amb bicicleta, ens porten, i portem a la bicicleta. Aquesta és ja la primera heroicitat del corredor ciclista. La segona és la verament heroica, la que fa que li resem una mena de Ave-Maria: «Déu te salvi, ciclista, plè ets de resistència i d'humilitat, i beneït sigui's entre tots els esportmens...»

Ara, ens recordem d'una frase de la *Maria Rosa* d'En Guimerà, quan ell, diu: «Matar no és res. Lo terrible és llençar un ganivet sota una porta». Matar era la passió, la brega amb ràbia i amb orgull, l'escenografia, però ficar sota la porta de l'amic, el ganivet del crim, per a fer creure en la culpabilitat d'un innocent, silenciosament, sense passió, sense cap escenografia, necessitava un tremp superior al donar una punyalada. Doncs, salvat el drama, amb els esports succeeix igual. Córrer amb auto o amb «voiturette», davant d'una multitud que aplaudeix i que oferirà una hora de triomf, no és res. Lo difícil és córrer, carretera avall, muntanya amunt, a 30 quilòmetres per hora, sense cap espectador i sense cap crit animador, corvat damunt el manillar, com un condemnat a pedal perpetu.

El diumenge, a la soletat de la terra s'hi va afegir el turment del cel convertit en pluja. Aquell dia els futbolistes afavorits del públic, decidiren, perquè havia plogut, suspendre el partit. Si en lloc de futbolistes, haguessin estat automobilistes, també l'haurien sospès. El ciclista, no. El ciclista corre sempre. Corre sota el sol i sota la pluja. Corre, quan tothom seu. Corre, perquè fa el torn de Catalunya, i quan li toca el torn, res pot impedir la cursa, ni el fang, ni l'aigua, ni les roderes, ni el fred. Per això el ciclista és el *poilu* del esport, és l'alcaloide del sportmen, i quan honorarem als martres deportistes, tirarem les cendres d'un ciclista, per a retre homenatge al ciclista desconegut.

El triomfador de la cursa de 230 quilòmetres sota la pluja, va guanyar una copa. Encara que hagués guanyat una dotzena de copes, hauria estat poc. Les federacions deportistes haurien de crear una creu llo-

«LES VEUS DE LA TERRA»

rejada de Sant Ferran, per a donar-les an aquests homes que, quan arriben xops d'aigua i de suor, semblen repetir la frase famosa: «El ciclista mor, però no's rendeix».

PARADOX

MODERN FEMINISME

El feminisme, la guerra, la post-guerra, la literatura i, sobre tot, les necessitats materials de la vida, han canviat un bon tros, a la capital de França, el tarannà de les dones.

De la dona parisina podem dir que, sense haver abdicat de la seva exquisida gràcia característica i sense haver renunciat—això, de cap manera!—al petit *bonheur* de l'amor, ja no és avui aquell tipus de dona que tingueren la sort de conèixer, a primers de segle, tots els deixebles de Toulouse-Lautrec, això és, aquell tipus de dona manya-ga i enjogassada, fàcil a la aventura, prompte a la simpatia, docilíssima al flirt, que tan dolça feia la fauna solteril i bohèmia i fins de la que no ho era.

Abans, en els bons temps d'avantguerra, se pot dir que en cada *midinette* i en cada xicoteta hi havia en embrió una heroïna de Daudet. En cada conceixença femenina s'hi endevinava una mena de Safo preparada a totes les delícies, a tots els refinaments, a totes les golafreries de l'amor. Era, cada una d'elles, la falena embruixada, capaça de curar-nos en una sola

nit totes les nostàlgies i tots els deficiències del cor i de l'ànima. Essencialment femenina, el seu instint d'amor la dotava d'una intel·ligència i sentit tan internacionals que tots els metecs—tots els provincians de la terra—hi trobaren el compte.

Avui, el quadre ha canviat de dalt a baix. Una ola de moralitis, i, més que això, una mena de lassitut i de *caffard*

—és el mot d'argot popularitzat per a designar actualment l'absurda i indefinible neurastènia—sembla

allunyar a la dona de les amables facècies amoroses d'altre temps. Fins els idil·lis, aquells frenètics idil·lis, tan francesos, de les parelles que en ple Bulevar se menjaven a petons, han passat gairebé a l'història. Rara és avui la parella que faci públicament el colomet.

Artista, comptable, modista, dependenta, carter, xòfer, tramviària, buròcrata, etc.—la dona, a París, ha invadit ja totes les professions—les veureu, amb el llibre o el diari sota el braç, marxar greument, sense coqueteria, a la feina, insensibles o gairebé indiferents a la temptadora presència del mascle. La convicció, poc femenina, de que l'home, dins la feina, ja no és més que'l

seu igual; la dura experiència de quatre anys d'obligada renúncia a determinades expansions fisiològiques, i la demostració cada dia més patent i universal, de que l'amor per part de l'home, sovint no és més que de *boquilla*, han acabat per a matar en la dona parisina l'esperit d'aventura i fins per a crear, entre elles, aqueix tipus asexual, inepte a la vida matrimoni.

Es això un progrés o un recul? No ho sabríem dir. Lo únic que m'és lícit afirmar és que la dona d'ara tendeix, en els distints ordres de la vida, a prescindir de l'home, a compatir contra ell i a bastar-se, en lo possible, a sí mateixa.

Avui no és gens rar sentir, en el bo de un festeig, quan l'home, ja agotats els recursos, planteja la demanda formal del casori, que la dona contesti amb ironia:

—Per a què serveix això?

PAU LIONEL

(Roqueta, l'Il·lustrador)

Els caps de turc

Fa dues setmanes que per aquesta secció desfilen les siluetes dels nous regidors. A la política sempre hi ha una cosa que dona resultat: ficar-se amb la «Lliga». Ara, en la difícil situació actual, el derivatiu seran els regidors, mentre no vingui un reial decret declarant-los inviolables.

Aquest nou regidor és l'«honrat treballador» que tant de joc ha donat en els drames, en les novel·les d'En Lluís de Val i en els manifestos de la Patronal. Com an els altres, el nomenament de regidor el sobta,

LA PRUDENCIA DEL SENYOR ESTEVE

—A boca tancada no hi entren mosques.

com els altres va acudir al municipi, a la primera i a la segona sessió, però an aquí se va plantar decidit, interpellant a un alt empleat:

—Escolti, nosaltres no cobrem dietes, oi?

—No senyor.

—Així, deixaré de venir a les sessions.

—Però, per què?

—Perquè he de treballar.

—Però a l'hora de sessió...

—No puc; el meu treball és molt especial. Jo soc boletaire.

—Boletaire?

—Sí, senyor, i precisament en aquesta època és quan hi han més bolets, i per lo tant, quan faig més negoci.

—Si que és un contratemps.

—I tant! Els cops d'Estat no haurien de coincidir amb els bolets.

I així quedà plantejat un greu conflicte entre els bolets i el nou règim, entre el regidor i el boletaire.

La Quaresma

Arriba un amic de Madrid:

—Allò està molt trist. Al Palace, ningú. Al Ritz, ningú. Al Roma, hotel de catalans, ningú. Com que la gent s'aixeca a les vuit, els teatres són buids. I sense oposicions, les pensions buides. I sense comissions, els llocs de plaer, ressentits. Abans se deia d'una oficina concorreguda que semblava un ministeri. Doncs ara els ministeris sense diputats, senadors, ni comissions i amb una finestreta per a les reclamacions semblen cementiris.

—I què diuen?

—Diuen: «Ni que fueran catalanes».

Esperem!.. No defallim!.. Cal tenir com a precedent no falta gent qui espera. Que en tenen dos? Per algo n'hi han quatre de repuesto. Tot està previngut i no és de tèmper això que diuen de que ens quedarem sense cap conseller. N'hi han amb escreix, i fins en el cas de no trobar cap mà ben destra per engrapar la vara que deu ésser com un rem atent a les qüestions ciutadanes, ja ens en teran una marca R. O.

No us apureu!

El savi d'Ocklahoma

A Ocklahoma-City viu un home que coneix la meva planeta. Es un grec. Un descendent directe dels set savis d'Atenes, emigrat a l'Amèrica sols perquè allà la saviesa es cotitza més alt que a la pàtria de Pal·las Atena. El seu nom és Brooker F. Periscopolos. M'ha escrit una lletra amb un segell enciser color taronja. En aquesta lletra es diu que el savi d'Ocklahoma s'anomena Brooker F. Periscopolos, i que...

Bref: Mister Periscopolos s'ha emprés la tasca d'ocupar-se precisament de la meva planeta; per a ell no existeixen secrets del meu passat i futur que no pugui escorcollar i dir-me. La meva vida és la seva especialitat.

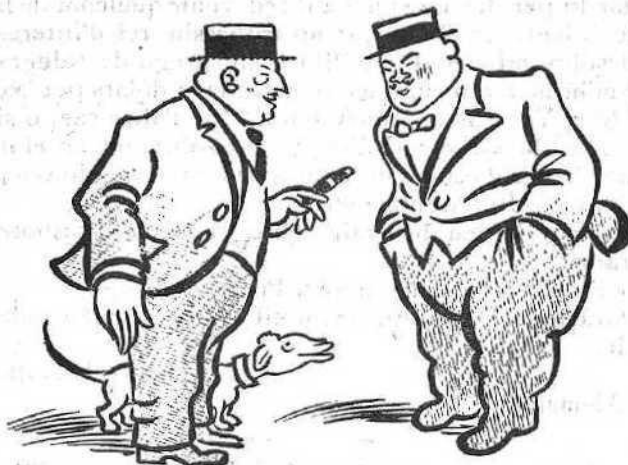
«La meva meravellosa aptitud —m'escriu— de llegir del lluny estan en la vida dels homes, embadaleix a tots els que se m'adrecen. Jo sé on us esperen èxits amb les dones, pèrdues en el joc i decaïment de les vostres forces...»

Hm. Hm.

«Remeteu-me una lletra suficientment franquejada i us comunicaré tot seguit allà on rauen les chances de la vostra vida. Tots els altres detalls—d'allò més interessants—i també l'insignificant compte dels meus treballs futurs i seriosos, us els enviaré a volta de correu gratis, si ho desitgeu, dintre d'un embolcall secret.»

Estic cofoi d'aquesta lletra, no cada dia m'escriuen d'Ocklahoma i més clarament encara quan m'escriu un savi. Amb tot, però, em sembla una mica enigmàtica; per què s'ha d'ocupar precisament de la meva planeta, i què l'importa el meu passat i el meu per-vindre? Bah! pel que toca al meu passat, estic ben tranquil; ja he tingut bona cura en deixar ben amagats tots els pecadets, i em sembla que encara que vinguessin set savis d'Ocklahoma no hauria de tèmper res. Però el meu esdevenidor! Això em neguiteja força.

Tanmateix, fora ben possible que el meu sastre es fes venir el meu horòscop d'Ocklahoma i s'assabentés que, precisament, al primer de gener de 1928 s'esdevindrà un canvi decisiu en la meva vida... Els sastres són malfiats; fora possible que el meu refusés donar-me més crèdit. O qualsevol persona, la filla de la qual

—Cregal'm: avui ésser regidor ja no dona ni pels vicis

ELS PERSEGUIDORS DEL JOC

—Deixa't arrendar per mi, maca, que'ns divertirem molt... amb els diners dels altres!

desitgés mullerar, pot saber pel senyor Periscopolos que jo tindrè dintre poc una sort extraordinària amb les dones... I es pot esgarriar el millor partit! No, no m'és gens agradable, que hi hagi un home allà dalt, a Ocklahoma, que conegui la meva planeta.

En mig de la meva desesperació, m'he decidit adreçar aquesta lletra al senyor Brooker F. Periscopolos:

«Dear Sir: M'he assabentat del vostre art de llegir en el llibre de «les planetes», i us prego de consultar-lo per dir-me si m'ha d'esdevenir quelcom de bo o de dolent. En el cas que no trobessiu res d'interessant sobre mi en el dit llibre, us prego de telegrafiar-m'ho per retorn i us remetré cinc dòlars per xec del New York and County Bank. En l'altre cas, o sigui, si trobeu quelcom d'important sobre mi en el dit llibre, hauré d'estar-me, molt a desgrat meu, de remetre-us res. Molt atentament.»

Al cap de deu dies vaig rebre el següent radiotelegrama:

«Trobat res, remeteu xec. Periscopolos.»

Gràcies a Déu, estic tranquil sobre el meu esdevenir.

Alemanya.

KARL EISCHER

Catorze mil duros

Aquest és un lladre. Tal com sona: Un lladre. Nosaltres no sabem que hagi sortit en cap carretera exigint la bossa o la vida! als que passen. Ni que hagi robat el moneder a alguna senyora en el passeig. Ni que hagi robat la cartera a algun senyor en la plataforma d'un tramvia.

Però fins ahir va ésser regidor de Barcelona. El sortir elegit li havia costat catorze mil duros. Ara diu:

—Quan això s'acabi, que s'acabarà, em costarà catorze mil duros més però tornaré a ésser regidor!

Aquest interès no pot ésser desinteressat. Aquest home és un lladre.

1870

Uns bons senyors han volgut celebrar una festa de caràcter, una festa en que es revisqués una època passada, i en la terrassa d'un Club han aixecat un envelat. I en aquest envelat s'hi han reunit uns quants senyors, unes quantes senyores, vestits a la moda de

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar

1870. Semblava un cromó de Gavarni, el dibuixant de *Charivari*.

Però a nosaltres no ens sembla que lo més característic d'aquella època romàntica sigui un envelat. Si els organitzadors volien que la festa resultés característica de debò no havien d'haver fet un envelat, que no té un gran caràcter en l'any 1870. Trobem que, per a tenir de debò caràcter, en lloc d'un envelat havien de fer una petita revolució, amb barricades, anònims d'«El Angel Exterminador», trets, i crits de visca l'Espartero!

LA PLUJA

Es cosa de que parlem de la pluja. Es cosa de que en parlem perquè és d'actualitat, perquè el temps s'ho porta, perquè ara és l'hora, i perquè ja que hem parlat tantes vegades del vi és cosa de que un dia o altre parlem de l'aigua. I per a parlar d'una qüestió tan transcendental amb ningú ens podíem trobar tan bé com amb l'amic del vi. Aquest amic del vi, que també és amic nostre, en la vida no recorda haver fet altra cosa que això: beure. Ha begut tant, amb tanta fe i constància, que està *quilolat* de vi. Una vegada els seus companys van volguer fer una prova. Li feren beure un litre d'aigua, després deixaren passar mitja hora, el sacsejaren bé, li donaren un vomitiu, i aquella aigua que havia begut va sortir de nou a la llum pública convertida en un *Solera* del 47 esplèndit.

Així el glosador, per a parlar de l'aigua, ha anat a trobar a l'amic del vi.

—Què n'hi sembla d'això? Ja plou!

—Sí...

—Els pagesos s'alegraran!

—Sí, potser sí. Però això a mí m'és indiferent.

—Home, un xic de mullader, sempre està bé, no li sembla?

—Sí, em sembla que un xic de mullader sempre està bé perquè a mí no em molesta: sempre tinc un cotxe a la meua disposició per a evitar la lletja incomoditat del carrer. Ve't aquí perquè jo sóc amic de la pluja i de les seves aventatges: perquè no em molesta.

—Però vostè creu en les aventatges de la pluja?

—Sí, senyor, hi crec tant com en les aventatges del vi. Un xic d'humitat és molt convenient als pobles com els nostres. Aquí hi ha massa sol, cregui'm, Aquest sol, que alguns poetes, ximplers com gairebé tots els poetes, han glorificat, té la culpa de tot lo que ens passa. Té la culpa de les vagues, de la guerra del Marroc, de que el jovent s'aficioni a la cossa i a la clatellada, de que hi hagi tantes esglésies i tan po-

ques escoles, de que la gent es barallin com bèsties, i tinguin odís i rencúnies de bèstia. Londres és una ciutat, indubtablement, més civilitzada que Madrid i Barcelona. Es que Londres té boires i Madrid i Barcelona tenen sol, un sol que fa irritables i estúpids als homes.

XARAU

La rialla

No hi ha res tan bell com el riure. Es la llum de l'ànima serenament escampada pel rostre del home.

Quan han florit els arbres i l'oreig els bressola, diem que riuen del goig primaveral. No poden retenir en l'ànima la força d'un riure de sol que reventa llurs poncelles policromades i embaumadores.

Quan l'home riu es compenetra amb la bellesa del perquè riu; viu l'essència de les coses i és aleshores quan l'home és més gran.

L'home es coneix tant amb el riure com amb la paraula.

Es pot jutjar la cultura d'un home veient-lo riure.

1870

—Sembla que fem tanta patxoca!

—Fer patxoca no vol dir fer el cursi!

Mireu com riu l'humorístic i en el seu riure hi ha esquelleig d'un esperit tranquil i corpredor.

Mireu com riu l'irònic i en el seu somriu una aversa fiadora hi enarca les ales. En el somriure del sarcàstic hi ha un bisturi espellingador sense pietat. El savi sempre riu i té un riure suau, mai estrident, que ens el fa més simpàtic fins en els trànguls dolorosos. Mireu l'estúpid: riu sense solta, allargassant les faccions amb tanta extravagància, que us aturdiu de l'enormitat buida que repercuteix en el seu riure.

Així podríem anar definint tots els caràcters en el riure. El teatre és el lloc més apropiat per poder estudiar la psicologia de la rialla. Allà s'hi congrega un públic que riu quan no deu riure i molts que no riuen mai perquè «fa intel·ligent i auster» Davant d'aquesta gent, hom hi sent fàstic i mal humor i no pot menys que preguntar-se com el genial Nietzsche tan metòdic en el riure:

«Quants estúpids es necessiten per a formar un públic?»

ROMEA

En Josep Maria de Sagarra ha estrenat una nova obra. Aquesta nova obra és un poema dramàtic: *Les veus de la terra*. Jo crec an En Sagarra, además d'un gran poeta, l'home més indicat per a fer teatre a Catalunya. Teatre no és això que aquí serveixen al públic els nostres autors: això tan recosit, tan planxat, tan ordenat, tan arregladet, tan empaquetat. Teatre es desorde, passió, irregularitat, amarga tristesa, alegria boja, nirviositat, exaltació, però, sobre tot passió, passió, passió!

Ja que l'autor dramàtic es veu obligat a tancar la vida, multi-forme i ardenta, en el marc mesquí d'un escenari, que ho faci sense capar a la vida, deixant-la lliure i totpoderosa. Però aquesta no és la norma dels quatre senyors que a Catalunya fan teatre. Concreuen amb una constància i tossuderia incomprensibles, l'estupidesa, la beneiteria, la ramploneria.

Les veus de la terra potser, més que un poema dramàtic, és un poema melodramàtic, però això no hi fa res ni desvirtua l'obra, que no deixa mai d'ésser poema. Algú ha volgut trobar defectes en *Les veus de la terra*. Potser en té, però volguer-los cercar és un afany mesquí, poruc i falsament moral. En l'obra hi ha passió, sang, nirvis, una aura encesa de sensualitat. Doncs ja n'hi ha prou.

La interpretació, correcta.

Liquido i plego és un diàleg del italià Sabatino López, autor no traduït fins ara al català, que ens ha servit En Montero amb molt de garbo i discreció.

La interpretació bona.

GOYA

Inauguració de la temporada. El teatre, bellament reformat, ple. Debuta la Josefina Díaz de Artigas amb *La dama del armiño*. Molts aplaudiments i molt merescuts.

NUEVO

Per fi, i gràcies an aquell bon zel i il·limitada intel·ligència de que parlàvem la setmana passada referint-nos a l'Associació

d'empresaris, ha obert el teatre «Nuevo» les seves portes al públic. Per a tal aconeteixement s'ha triat l'estrena d'una opereta húngara, *El pierrot negro*, d'un autor del qual no recordem el nom. Però això no té importància. Lo que sí en té és que l'adaptador d'aquesta opereta és En Casimir Giralt, escriptor que s'ha especialitzat en el gènere. I té importància perquè l'haver convertit l'opereta *El pierrot negro*, que era una opereta vulgar, en un espectacle brillant, artístic, elegant, interesantíssim, es deu an En Giralt. Creiem que aquest és el millor elogi que podem fer de la seva labor com a adaptador. En quant al diàleg és fàcil i graciós. La música s'escolta amb gust, i s'endevina que deu estar bé. I dic s'endevina, perquè l'orquestra no va fer altra cosa que això: deixar-la endevinar.

La presentació... La presentació és el *no va más*. En cap teatre d'opereta havíem vist tanta riquesa i tan bon gust. Fem constar, i fem-ho constar en elogi, que el decorat és d'En Bulbena i Girbal.

En Viñas va ésser l'amo de la festa. Va estar com deu estar un actor en nit d'estrena: valent, entusiasta, incansable. I graciosíssim, val a dir-ho. I la Romo, i la Racionero, i En Guitart, i En López, i En Fuentes, i les segones tiples, que, per boniques, haurien d'ésser primeres!

VICTORIA

La cruz de Mayo, dels senyors Calero i Monterde, és una comedieta *vieux regime*, mixta de sainet i de melodrama, escrita amb gràcia i facilitat.

La cinta de Blancaflor, conte de Mark Twain, portat a l'escena pels senyors Antoni Paso (fill) i Silva Aramburu, i musicat pels mestres Obradors i Ribas. Aquests senyors es veu que tenen por a la soletat. No són amics de Nietzsche ni d'Ibsen.

El llibre és una caricatura mitgeval graciosíssima, escrita amb molt enginy. La música, la veritat, no ens va agradar tant. Fora d'una marxa, un *fox-trot* molt bonic i uns cuplets, ens va semblar acaramelada en excés. Però aneu a saber si això és també degut a l'orquestra. Perquè si la del «Nuevo» és fluixa, al costat de la del «Victoria», ens fa l'efecte de la Sinfònica de Berlín.

La presentació pobre, més que pobre, miserable. L'execució, per part d'En Fernández i En Calvo, bona, sobre tot per part d'En Fernández. Els demés, poc menys que malament.

BARCELONA

El agua del Lozoya és un vodevil que han arreglat els senyors Lepina i Domínguez. Com que a nosaltres l'aigua ens fa poca gràcia, direm que aquest vodevil fa riure molt, que la companyia hi està molt bé, i que el públic va aplaudir amb molta alegria.

POLIORAMA

El convenio de Vergara, dels senyors Gutiérrez Roig i Gabaldón, és un altre vodevil. També fa riure, que és lo únic que's proposaven els autors. I no en fem una crítica més extensa perquè tots els vodevils ens semblen repetits. La interpretació, bona. El públic, també.

ESPAÑOL

Un altre vodevil: *A les sis... cu-cut*. Aquest ja és altra cosa: està més carregat de mostassa, de frases groixudes. Els actors ajuden a fer més dura aquesta sensació d'ordinarieta. Però què hi farem, si el públic ho vol!

MUSIQUERIES

L'orquestra Pau Casals
al Palau de la Música

Heu's aquí el primer dels concerts de tardor que ens ofereix En Pau Casals. En aquesta estació, la tardor, que és la més aris

Bon

LA BARCELONA DEL PERVINDRE

Els establiments faràn els diners à palades

Les fonts en lloc d'aigua rajarà Xampany

Tut hom anirà à caball

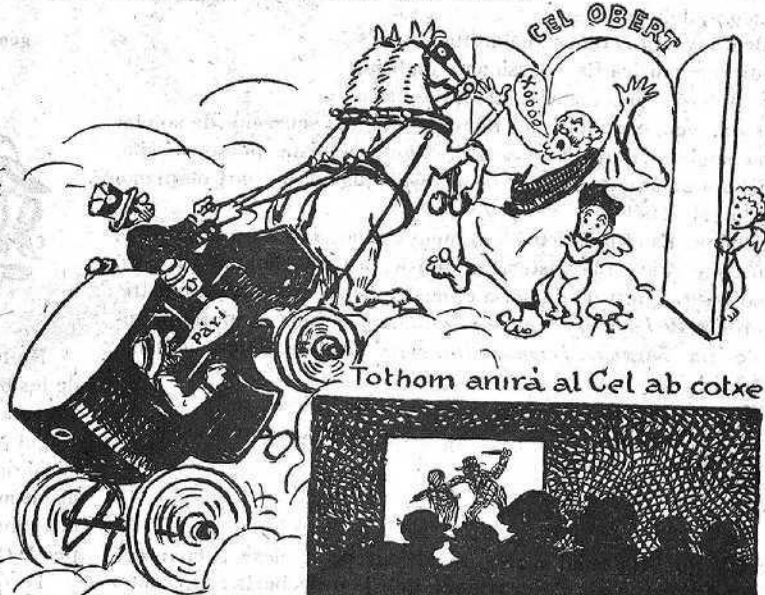

Plouràn dobles de cinc durus.

LA REPARTIDORA
!!! AL FIN I LLEGÓ !!!
!!! TODO SE REGALA !!!
TAL COMO SUENA

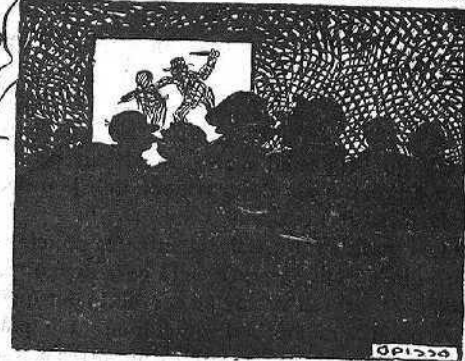
Les subsistencies aniràn regalades
X formatges

Tothom anirà al Cel ab cotxe

Els gossos aniran lligats amb llangonisses

Els cines seran més foscos

toeràtica de l'any, és quan la música adquireix una més alta i més pura categoria. Si un públic hi ha respectable—entre la moralada del públic—és el de concert. Així, nosaltres sentim un gran respecte per aquests senyors que entren al costat nostre al Palau de la Música: senyores, artistes, escriptors, algun sacerdot.. Fullegem el programa: l'*Obertura de Les noces de Figaro*, de Mozart; el *Concert de Brandenburg n.º 6, en si*, de Bach; el *Concert en mi bemol*, de Beethoven; el preludi de l'acte segon de *Pepita Giménez*, d'Albéniz; *Els murmuris de la selva de Sigfrid*, de Wagner.—Cal no pronunciar *Uanyer*, com alguns fan.

Heu's aquí les notes que, interiorment, fem:

Mozart: elegància, graciosa elegància, un xic italianitzada—el jugar els temes melòdics en amples línies de la «corda», unint-se en el cant i en l'acompanyament, plegant-se i desplegant-se—meravellós sentit del segle estereotipat en aquesta música: tota la gràcia, tota l'elegància del segle XVIII.

Bach: De l'obra simfònica de Joan Sebastiani, lo que acorda més amb el nostre gust són els sis Concerts de Brandenburg. Canten les violes, an aquest sisè Concert, acompanyades severament pels violoncels i contrabaixos. El segon temps d'aquest Concert—un *adagio ma non troppo*—és d'una serenitat, d'una severa tristesa incomparables. Així com l'elegància de Mozart és l'elegància del rosa, del blau cel, dels tons clars i amables, la de Bach és l'elegància del negre, dels tons severos.

Beethoven: Beethoven ha dit tot lo que's pot dir en música. És apassionat, ombríu, trist, dolorós, ardent, violent. La música de Beethoven, el solitari de Bonn, deixa una sensació de soletat de melangia.—Mieczysław Horszowski, el gran pianista, personalíssim, col·labora en aquest *Concert en mi bemol*, jugant la part de piano. Molt bé. Molt bé!

Albéniz: És el més senzill, el menys complicat, el més cordial, el més simpàtic. Si la tristesa en música és un element primari, tan sols per aquest motiu seria el nostre Isaac Albéniz un mestre. Recordem *El Puerto*, *Corpus en Sevilla*, on se juga el motiu popular de *La Tarana*, *Triana*, *Mallorca*. Anima dolça, inefable d'Albéniz!

Wagner: De Wagner seria una profanació dir-ne res.

UN SENYOR HUMIL I SILENCIÓS

Sembla que sí, que hi havien un milionet de «peles» preparades per a premiar als descobridors dels ja descoberts eclipsadors d'En Dato.

Diuen que s'en repartiran entre la policia alemanya que per poques que'n rebin sempre serà cosa de moltes milionades. Els diners que sobran volen que serveixin per qualsevol acte o obra que perpetui la memòria d'aquell home tan plàcid aparentment.

Li aixecaran un monument? A nosaltres ens sembla millor que s'esmercessin per instruir al poble i potser de la cultura en sortiria la cordura.

MUSIQUERIES D'ACTUALITAT

— Amb aquest instrument tan xic, he fet ballar jo més gent que tu amb aquesta trompa tan grossa!

No tot ens ho hem d'agafar a la broma, i menys quan el plor de les bromes del passat diumeuge passaren per aigua. Demés, aquesta setmana sembla que'ls elements de la naturalesa hagin volgut castigar als mils i mils que frisen tota una setmana per una afició deportiva, perquè s'han portat una mica malament, i hi han hagut moltes desavinències entre clubs. Conforme que s'aparellin el Treball i el Deport, però al menys que no es deixin abatanar per la discòrdia.

Perquè l'home neix amb un cúmul de facultats físiques i morals en potència que li restarien ensopides si no curés del seu desenrotllament. D'aquí l'educació mental o, millor dit, espiritual per incloure-hi la part moral i tot i la cultura física.

Els infants piquen i són els que juguen més físicament i no ho fan pas portats per l'estat de poca consciència de la vida, no; jo crec que és més aviat obeïnt a una llei natural, a un impuls, a una necessitat fisiològica com la del menjar i el dormir per al desenrotllament de les seves facultats i dels seus organismes que

sense exercitar-se restarien entumits. Per això els infants malalticos són raquitics corporalment per no poder jugar.

L'esport, doncs, desenrotlla el cos i posa les facultats en activitat.

Jo en soc un tros de mostra perquè mai jugava, mai reia, i ja saben

«que l'infant que no juga
quan és gran és una puga».

Enfortiu-vos, doncs, però no per sapiguer brandar l'estaca ni per engaltar mastegots al final de tantes discussions. Fent exercici d'aquesta manera, es logria rebaixar la part edificant que hi ha en tots els esports.

FUTBOL

Sabadell-Martinec

Els de fora han sigut més conseqüents i desafiant l'aiguat s'armaren de valor i, com que els de Sabadell saben xutar amb fanqueix o sense, no repararen amb el públic escàs que assistí al partit.

Fou pesat perquè talment semblava que la terra els xuclés i que la pilota fos de ferro macís. A la primera part s'imposà el Martinec, mercès a l'actuació del porter i del defensa. En Mariné era aquell Mariné d'abans. En Ribas entrà els dos únics gols.

A la segona part la sort fou adversa per tots, i les rellicades posaren de lleu l'equilibri que molts saben aguantar.

Terrassa-Badalona

A la tarda els del Terrassa s'escarrassaren per guanyar el partit de desempat de la copa «President»

Fou un partit ensopidíssim, i que no portà cap resultat. Ja se sabia. Sempre ho veureu així quan es va a la conquesta d'un trofeu.

REAGA

UNA BONA FIRA

AQUAREL·LES AIGUALIDES

En Quimet Ciervo que és un noi que quan fica la banya a un forat no hi ha qui li faci treure, va acordar obrir la temporada d'exposicions a «El Siglo» amb una fira de dibuixos del segle passat i del corrent; cerca d'ací, furga d'allà, demana an aquest, emmatlle-va an aquell, acorrala a l'un, apreta a l'altre, ell va

LA BANDA D'ALABARDERS I LA MUNICIPAL

—Home, nosaltres no fem tanta patxoca com tu, però déu-n'hi-dó de l'alegria que escampem per arreu!

anar reunint prous dibuixos en negre i en color per a omplir les tres sales, que ara estan obertes al públic i que, val a dir-ho, fan molta patxoca. Allí es poden veure obres de tots els *macos* coneguts, començant per una colla de morts que sempre seran vius, i una altra de vius que no es deixen passar la mà per la cara per ningú; i això que molts d'ells ja han entrat al gremi venerable de les miloques.

Entre els difunts expositors sobresurten els homes de L'ESQUELLA; aquells notables artistes que s'anomenaren Josep Pellicer, Josep Morera, Gómez Soler, Manuel Moliné, Marian Foix, etc., etc., quina traça i bon humor s'aguanten fermes malgrat els anys transcorreguts des del seu traspàs.

També entre els vius en suren alguns de casa nostra: En Vilumara amb sos exquisits bocets de decoracions; L'Alarma, fent Alias amb ell; l'Opisso amb la seva traça inimitable; En Picarol que fa cabriolet *simplícistes*; En Clarassó... Això sembla un *auto-bombo*, no? Deixem-ho córrer, que jo els *bombos* no els dono mai, si no són justos, ni per a anar en *auto*.

Altrament, lo bo i millor dels nostres pintors, dibuixants, decoradors i il·lustradors de llibres es troba representat a «El Siglo» tenint-hi boniques obres en colors els dos Borrells, En Carlets Vázquez, l'Ochoa, la Balmas i alguns altres que no recordo. Són tan plenes les parades!

L'art consagrat està representat per En Frederic Madrazo i En Simón Gómez.

***

Dos jovenets traçuts i aixerrits criden també l'atenció del públic; l'Huc Staccioli qui exposa un bodegó virolat, unes notes de color molt calentes, i dos retrats fets amb grapa, tot a l'oli; i l'Eduard Gener que ha dut a la fira unes quantes pintures mallorquines molt ben enteses i d'una gran força decorativa, les quals descobreixen en ell a un pintor de bon tremp, és a dir, *trempat* de debò, que sap veure el color i copiar la llum al vol.

L'escultura hi està representada pels Querol, Benlliure, Osle... *Ni una palabra més.*

***

A «Cân Parés» hi exhibeix una colla d'aquarel·les boniques, però aigualides, En Martí Torrents. Això d'aigualides, no ho dic perquè resultin manses, sinó perquè no sap amagar que pinta amb aigua, escorren el pinzell a temps.

Així i tot En Torrents ens mostra que porta empena, que hi llua de debò quan observa la naturalesa i que els colorais no l'espanten; en canvi en posar-se a fer interiors la processó li va per dintre i es veu que no domina gaire la *perspectiva*, cosa que de no corregir-la com cal, farà que li caiguin al damunt algunes obres seves.

I fora llàstima que prenguéss mal.

C. ARBÓ

**Aquest número ha passat per la prèvia
censura militar**

Infragant!

La família Pérez determinà, prèviament llargues consultes i trafiquejos, llogar una minyona de servei. Les nenes, feia temps que no es volien cuidar de la neteja de la casa, en vista de l'estat ruïnós en que els hi quedaven les mans. Després d'anar a diferents agències de col·locacions, pescaren a una noia d'uns 14 anys que acabava de baixar de Rasquera, es deia Poneta i coneixia ben poc la llengua d'En Cervantes.

Passaren uns mesos, tots estaven satisfets de la novetat, les mans de les nenes tornaren a recuperar, a còpia d'ungüents, la finesa de temps passats. Al cap de pocs dies donya Paula feia temps es trobava a faltar alguna que altra pessetota del moneder, per la qual cosa, després de tancar-se al menjador a deliberar, acordà la família que don Hermógenes es dediqués a espiar la minyona i al cap d'uns dies de fer-ho, l'atrapà un cop, al moment que treia unes peces de calderilla del moneder.

—*¿Qué haces desgraciada?*—exclamà amb melo-dramàtic accent.

—Ai res, senyor!—contestà la noia posant-se tota vermella.

—*¿Qué has hecho Poneta? ¿Sustraer dinero de doña Paula?*

—Ai no, senyor!—somicà.

—*¡Y lo negarás! ¡oh! infeliz paloma que empiezas a deslizarte por el cieno de la corrupción! Si te he cogido infraganti! dispará calvescament don Hermógenes.*

—Per això mateix que estava fregant i no prenent quartos!

MIQUEL D'HERBACH

Que hi hagi molta gent que es mori de fam, és cosa veïla i cosa molt natural.

Però que es mori un cavall de curses com el «Papyrus» no passa tan despercebut com sembla i per això llegíreu a la premsa la nova d'aquesta mort animal.

Som massa humans per a preocupar-se del bé de la gent pobre.

◇◇

Un diari local d'aquests que mai estan contents va queixar-se de que els nous regidors perdien la traça d'anar a peu i utilitzaven a cada instant els *autos* de l'Ajuntament.

I ara? Qui vol que els utilitzin? Si no són per als regidors els *autos municipals*, val més suprimir-los.

Que és el que faria jo si fos Alcalde, per a donar bon exemple.

◇◇

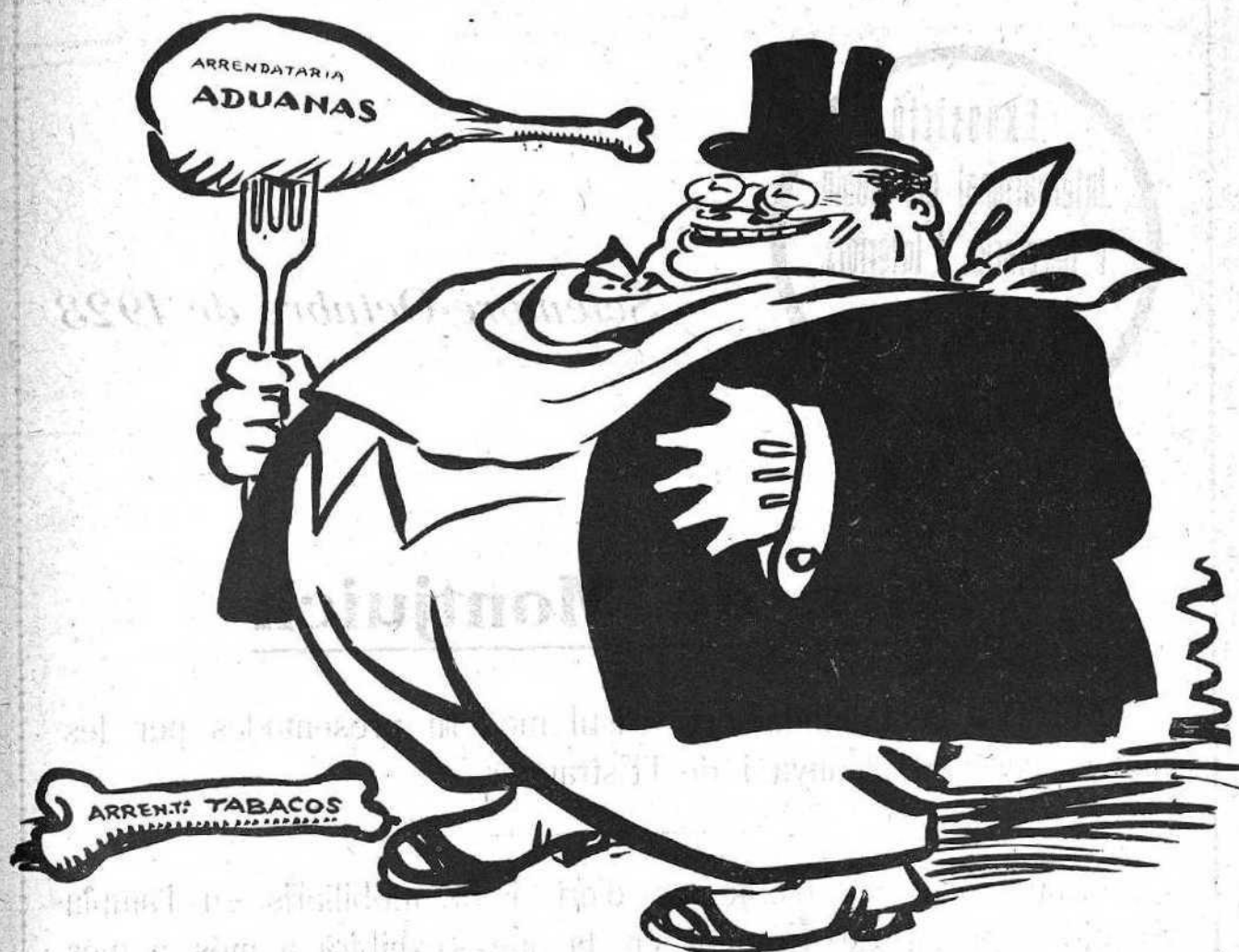
Donem un vot de gràcies als valents i abnegats regidors-vocals associats que en la darrera sessió Municipal s'abstingueren de meravellar-nos amb llur oratòria.

Es un mutisme que passarà en els anys de les tranquils concències, que és el lloc propici i digne per homenatjar als herois anònims.

Tot sia pel bé de Barcelona!

◇◇

L'ARRENDAMENT D'ADUANES

— No sé pas si m'hi cabrà aquest tall a la panxa!

Estem conformes amb la destitució radical del Múncipi que corcava la casa Gran, però no ho estem, ni ho estarem mai en fer el ridícul com s'han proposat els nous regidors. Mai tirar la casa per la finestra, però tampoc és propi de Barcelona que rebi les atencions passades pel colador.

La reina dels Jocs Florals de Sarrià, va presentar-se tan ben abillada i enjoiada que semblava una reina de debò. Els sarrianencs en veure-la li tributaren una ovació delirant. Es creien que havien assolit l'indpendencia de Sarrià i que tenien reina pròpia.

Si que anaven lluny d'osques!

Ens pensàvem que Cà la Ciutat deixaria d'ésser a Càn Amp'e, amb estupefacció ens donem compte de que aquell casal s'ha convertit en un cel obert de Càn Seixanta.

Durant la darrera sessió allò semblava el mercat de Verdú o una agència de col·locacions car tothom frisava per les vacants de tinent d'Alcalde.

Abans s'entaulaven violents debats en defensa de mils pessetes, però ara s'en promouen per unes miserables catorze pessetes. La modèstia a voltes esdevé ridícula.

La «vara» és el ceptre, el bàcul o la vareta encisadora del Ajuntament que té més pretenents. És la batuta que dirigeix o disgrega el consistori perquè per ella són totes les llambregades dels regidors-vocals mal associats quan es tracta de treballar per la ciutat.

I és per això que la dignitat barcelonina es belluga sempre dintre d'una camisa de moltes decenes de vares, car, si bé de vara ajuntamental sols deuria haver-n'hi una, avui dia no hi ha cap membre del consistori que no aspiri a portar-ne una a l'esquena.

Es lícit que tots els vocals associats regidors puguin disfrutar també de certes comoditats encara que durant les xerinoles dels que composaven l'antic Múncipi donguessin peu a moltes crítiques insidioses.

No faltaria més que els nous ajuntats no poguessin anar ni amb rodes.

Fins els futbolistes han de rebre l'atenció del Directori per mediació del senyor Lossada.

Una mica de repulsa per atemperar els ànims ja s'ho mereixien ja. Amb la tal lera del futbol no miren res. Ni tan sols paren atenció en trencar-se la cara per a defensar el club a que perteneixen.

Si al començ de la temporada s'ho agafen tan a la valenta, no no sé pas que farem cap a l'acabament.

**Exposició
Internacional del Moble
i Decoració d'Interiors**

BARCELONA

Setembre-Octubre de 1923

Parc de Montjuich

Més de cent habitacions d'estil modern presentades per les millors cases d'Espanya i de l'Estranger.

Gran col·lecció d'objectes d'art i de mobiliaris en l'ampla Secció especial de França, en la que s'exhibirà a més a més una important aportació del guardamobles de l'Estat Francès.

Esplèndida instal·lació d'habitacions històriques reproduïdes exactament dels més famosos originals de l'art espanyol.

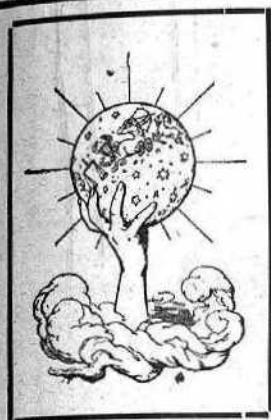
Riquíssima col·lecció de mobles i objectes decoratius antics, procedents de les més importants col·leccions particulars.

Nombrosíssima sèrie de tapissos antics. Dues notables col·leccions cedides per la Casa Reial. D'altres col·leccions procedents de diversos Cabildos i particulars.

DIUMENGE.—Grans festivals.

La próxima semana fijaremos el día que aparecerá
EL AÑO EN LA MANO
ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA PARA 1924

El Año en la Mano va ilustrado profusamente. Entre la ilustración, toda ella notable y de palpitante actualidad figuran las mejores portadas de

EL INGENIOSO HIDALGO
DON QUIJOTE DE LA MANCHA

También figura en el libro una detallada reseña con infinidad de fotografías de la famosa isla de

MALLORCA

La cubierta de El Año en la Mano es del notable pintor Segrelles

PRECIOS.	{	Rústica	Pesetas 1'50
		Encuadernado. . .	„ 2'00

EN PREPARACIÓ

L'Esquella de la Torratxa

Almanac per a 1924

Don Juan Tenorio

POR D. JOSÉ ZORRILLA

Ptas. 1'50

El Nuevo Tenorio

Por J. M.ª Bartrina y Rosendo Arús

Ptas. 2'40

Dia 2 de Novembre

Número extraordinari de
L'Esquella de la Torratxa

Dedicat als morts

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gbr Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

EL BALL DE L'ARTISTIC

—Un ball és lo més indicat per a celebrar aquella frase tan d'actualitat: Ara la ballem!